

Ramazan ayının düşündürdükleri;

Aylardan Ramazan. Oruç ve diğer ibadetlerle insanlar birey ve cemaat olarak yaşadıkları heyecanı benzer ve farklı davranışlarla ortaya koymaktadırlar. Ramazan orucunun Müslüman ahali için taşıdığı önem, çarpıcı resimler ortaya koymaktadır. Türkiye’de ve diğer İslam ülkelerinde kimlik ve gelenek inşasında oldukça özel bir rol üstlenen ramazan hadisesi aynılıklar kadar farklılıkları da ihtiva etmektedir.

Esasında oruç tarihî bir olgu olarak insanlığa ait bir gelenektir. Her kültürün farklı ve özgün oruç gelenekleri bulunmaktadır. Monoteist olarak isimlendirilen İslam, Yahudilik ve Hristiyanlık gibi dinlerin dışında neredeyse her inanç sisteminde oruç benzeri pratiklerin yer aldığı temel bir vakadır. Ancak görebildiğim kadarıyla kitlesel olarak yaygın, düzenli ve gelenek oluşturan oruç pratiği, daha ziyade İslam geleneğine ait görünmektedir.

Orucun arınma olduğu iddiası ve oruçla arınma önerisi çoğu dinî pratiğin önemli bir parçası olmakla beraber, seküler veya modern insanî değerler için diyet veya sağlıklı beslenme amacı olarak sunulduğu da bir gerçektir. Modern insan bedensel sağlık kadar ruhsal/psikolojik arınma için de oruç gibi geleneksel formların içinde yer almaktadır.

Bir diğer husus ise açlığın tecrübe edilmesi ve empati kanallarının açılmasına destek olmasıdır. Nitekim maddi ve manevi yoksunlukların rasyonel değerlendirilmesi, somut olguların tecrübe edilmesiyle mümkün olmaktadır. Zira bilme ve olma arasında duran sınırı aşmanın veya birleştirmenin özgün yolu, oruç pratiğidir. Bu bağlamda insan bireylerinin yaşadığı sükûnet, toplumsal ilişkilerde somut olumlu sonuçlar doğurmaktadır.

Felsefî ve teolojik değerlendirmelerin tespit ettiği ibadet-zaman ilişkisi bu çerçevede insanın eyleminde somutlaşarak, geçicilik kaygısının anlaşılmasına

yardımcı olmaktadır. İnsan zaman mefhumuyla var olduğuna göre, zamanın idrakine vasıl olmak için belli pratikleri ibadet formunda yaşayarak öteki ile bağ kurma yoluna gitmektir. Oldukça karmaşık olan ve bu nedenle derin düşünsel analizler gerektiren zaman mefhumu, oruç pratiğinde dolaysız anlaşılma imkânı sunmaktadır.

Zaman, oruç gibi fizikî yoksun kalma/yoksun bırakılmayla tecrübe edilen ferdî durum, ne kadar genelleştirilebilir? Bu ayrı bir tartışma konusudur. Ancak anılan tecrübeyi farklı formlarda yaşamak mümkündür. Kaldı ki her bireyin aynı pratiği yaşamadığı veya farklı tecrübe ettiği de açıktır. Bireysel farklılıklar farklı inançları da içerdiği için, dinsel veya seküler formda olsun, diğerini anlamamanın iyi bir yolu olan oruç pratiği, beraberinde hoşgörü iklimini yeşertme potansiyeline sahiptir.

Hoşgörü başkası gibi olmak, ya da başkasının kimliğini benimsek anlamına gelmez. Farklı olanı tehdit olarak görmeyip, varlığına saygı duymak anlamına gelir. Ötekine duyulan saygı, bireyin ya da grubun kendisine duyulan saygının ortaya çıkmasına hizmet eder.

Bu duygu ve düşüncelerle dergimizin yeni sayısını okurun hizmetine sunmaktan mutluyuz!

Prof. Dr. Alim Yılmaz

Editör